

بررسی سمیت تنفسی اسانس دو گونه گیاهی اکالیپتوس و ترخون در شرایط دما و رطوبت مختلف روی حشرات بالغ سوسک چهارنقطه‌ای حبوبات

خدیدجه ایزک مهری^{۱*}، موسی صابر^۱، محمد باقر حسن پور اقدم^۲، علی مهرور^۳

۱- به ترتیب دانش آموخته و دانشیار، گروه گیاه‌پزشکی دانشکده کشاورزی، دانشگاه مراغه

۲- استادیار، گروه باغبانی دانشکده کشاورزی، دانشگاه مراغه

۳- دانشیار، گروه گیاه‌پزشکی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز

چکیده

سوسک چهارنقطه‌ای حبوبات (*Callosobruchus maculatus* F. (Col: Bruchidae) یکی از آفات مهم محصولات نباری است که با تغذیه از دانه‌های حبوبات، آنها را غیرقابل مصرف می‌کند. جهت یافتن حشره‌کش‌های سازگار با محیط زیست، اسانس دو گونه گیاه شامل: *Artemisia dracunculus* L. و *Eucalyptus camaldulensis* Dehnh. از نظر اثر تنفسی روی حشرات بالغ این آفت بررسی شد. اسانس‌های ذکر شده، جهت تعیین LC₅₀ و بررسی تفاوت آن در ۳ سطح دما و رطوبت و مقایسه‌ی کشندگی آنها در طول زمان با غلظت‌های متفاوت و تعیین سرعت مرگ و میر (LT₅₀)، مورد آزمایش قرار گرفتند. میزان LC₅₀ برای اسانس اکالیپتوس و ترخون بعد از گذشت ۲۴ ساعت، به ترتیب ۲۶ و ۲۴/۵ میکرولیتر اسانس بر لیتر هوا بود. در آزمایشی که برای بررسی اثر رطوبت و دما بر کشندگی این اسانس‌ها انجام گرفت مشخص شد که تأثیر هر ۳ دما (۲۰، ۲۶، ۳۲ درجه سلسیوس) بر آن معنی‌دار بود. مقادیر LT₅₀ برای اسانس اکالیپتوس و ترخون به ترتیب ۶/۳ و ۸/۹ ساعت به دست آمد. نتایج نشان می‌دهد که با افزایش دما و رطوبت میزان اثر اسانس‌ها نیز افزایش می‌یابد. با توجه به نتایج به دست آمده، این اسانس‌ها در کنترل این آفت مؤثر بوده و می‌توانند در راستای برنامه‌های IPM مورد استفاده قرار گیرند.

واژه‌های کلیدی: سمیت تنفسی، اسانس گیاهی، اکالیپتوس، ترخون

*نویسنده رابط، پست الکترونیکی: kh.izakmehr88@gmail.com

تاریخ دریافت مقاله (۹۰/۱۲/۲۰) - تاریخ پذیرش مقاله (۹۱/۱۲/۲)

